

Перелік джерел посилання

1. Салтевський М. В., Семаков Г. С. Криміналістика (криміналістична техніка) : курс лекцій. Київ, 2001. 216 с.
2. Митрохин В. К. Криминалистическая габитоскопия (установление личности по признакам внешности) : учеб. пособ. Южно-Сахалинск, 2011. 116 с.
3. Контор И. В. Криминалистические экспертизы. Характеристики экспертных методик. Библиография : учеб. пособ. Волгоград, 1990. 116 с.

Організація комунікації у процесі судової психологічної експертизи потерпілих внаслідок домашнього насильства

Марина Міхеєва,

Донецьке відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Полтава, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9949-5810>; e-mail: mary.mikheeva@ukr.net

Публікацію присвячено проблемі комунікативних аспектів судової психологічної експертизи потерпілих внаслідок домашнього насильства. Уточнено детермінанти ефективної професійної комунікації психолога-експерта.

Ключові слова: домашнє насильство; судово-психологічна експертиза; експертна бесіда; детермінанти ефективної комунікації.

Organization of communication in the process of forensic psychological examination of victims due to consequences of domestic violence

Maryna Mikheieva

The publication is devoted to the problem of communicative aspects of forensic psychological examination of victims of domestic violence. Determinants of effective professional communication of an expert psychologist are clarified.

Keywords: domestic violence, forensic psychological examination, expert interview, determinants of effective communication.

Сучасна соціальна реальність принципово змінює характер людських взаємин, призводить їх до формалізації, підсилює відчуженість близьких людей. Складність сучасного періоду розвитку суспільства зумовило поширення низки негативних явищ, серед яких особливе місце займає домашнє насильство, що актуалізує проблему підвищення ефективності слідчо-судової практики у цьому контексті.

Методологічними засадами дослідження стали положення теорії діяльності про роль міжособистісної взаємодії у життєтворчості особистості; теорії права про функції загальнообов'язкових норм поведінки, взаємозумовленість понять подія та відповідальність, взаємозумовленість сутності понять закон і право, необхідність державного забезпечення захисту основоположних прав людини [2].

Судово-психологічну експертизу потерпілих внаслідок домашнього насильства забезпечує відповідна компетентність експерта, що визначає значущість:

- спеціальних психологічних знань;

- адекватного використання методів наукової психології;
- удосконалення діагностичного інструментарію вивчення індивідуально-психологічних особливостей особистості підекспертного, своєрідності конкретної життєвої ситуації, складових неправових подій;
- уточнення процесуального статусу сторін [4].

Вектором, що визначає зміст підготовки та проведення психологічного дослідження потерпілих від домашнього насильства, є пошук та обґрунтування відповідей на такі питання:

- чи вплинули обставини, що розглядають у кримінальному провадженні, на особистість потерпілої особи як психотравмувальний фактор?
- чи виникли внаслідок дій підозрюваного у потерпілого психічні страждання та відчуття емоційної (психічної) залежності [1]?

Організація ефективної комунікації з підекспертними є у цьому випадку найбільш значимою умовою об'єктивного відтворення фактичного

боку події, що визначено індивідуально-психологічними особливостями особистості постраждалого сукупно із зовнішніми поведінковими проявами та внутрішніми станами. Результативність професійної комунікації психолога-експерта виявляється під час експертної бесіди, що дає змогу визначити особливості індивідуального психічного розвитку підекспертної особи, її визначальні особистісні позиції та ставлення до себе, інших і різноманітних життєвих подій. Експертна бесіда дає змогу отримувати у спілкуванні з підекспертними інформацію, яка не може бути виявлена за допомогою стандартизованих методів психологічного дослідження, тобто відомості про суб'єктивний світ потерпілого та психологічні чинники досліджуваної ситуації [3].

Аналіз теоретичних досліджень та власний досвід експертної роботи дали змогу визначити детермінанти ефективної професійної комунікації психолога-експерта з потерпілими внаслідок домашнього насильства:

- інформаційно-теоретична (знання про особливості професійної комунікації, умови, стилі та техніки ефективної комунікації);
- діяльнісно-інструментальна (навички активного слухання та ненасильницького спілкування, вміння ставити запитання);
- когнітивно-прогностична (уміння планувати комунікацію та прогнозувати її розвиток);

- особистісна (достатній рівень психологічної готовності до взаємодії, толерантності, соціальної сензитивності, спостережливості, емпатійності).

Отже, комунікативний компонент діяльності психолога-експерта є важливою складовою результативності експертного дослідження потерпілих внаслідок домашнього насильства і, відповідно, підвищення ефективності слідчо-судової практики.

Перелік джерел посилання

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 10.03.2023).
2. Алікіна Н. Про розвиток судово-психологічної експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2005. Вип. 5. С. 481—484.
3. Семенюк О. А, Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ, 2010. 240 с.
4. Шукліна Н., Стефанів Н., Левченко К. Особливості розгляду справ, пов'язаних із домашнім насильством. Навчальний курс для суддів. Київ. 2018. 300 с.

Судова товарознавча експертиза: проблеми методології та шляхи вдосконалення

Ганна Москаленко,

Сумський НДЕКЦ МВС України, м. Суми, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7526-8755>,
e-mail: annadipopera@gmail.com

Формування якісної методологічної бази для проведення судової товарознавчої експертизи є пріоритетним питанням для судових експертів. Запорукою ефективних змін у цьому напрямі є вдосконалення та оновлення наявних методичних джерел.

Ключові слова: судова товарознавча експертиза; розрахунок зносу; методика.

Forensic commodity examination: methodological issues and ways of their improvement

Hanna Moskalenko

Developing a quality methodological framework for conducting forensic expert analysis is a priority issue for forensic experts. The guarantee of effective changes in this direction is the improvement and updating of existing methodological sources.

Keywords: forensic commodity examination, wear calculation, methodology.

Судову товарознавчу експертизу призначають у процесі розслідування кримінальних справ та судових розглядів, пов'язаних із незаконним заволодінням чужим майном, розкраданнями, подрібками товарів та іншими злочинами. Товарознавчі дослідження проводять з метою

встановлення ринкової вартості, якості та інших характеристик товарів, що є предметами кримінальних правопорушень, для подальшого забезпечення об'єктивного розгляду справ та прийняття обґрунтованих рішень під час процесу судочинства.